

فصل ششم

شکوفایی استان مازندران

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

درس چهاردهم دستاوردهای انقلاب اسلامی

پیروزی شکوهمند انقلاب و استقرار نظام مقدس جمهوری اسلامی تحول عمده‌ای را در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی موجب شده و دستاوردهای بیشماری را برای مردم ایران به همراه داشته است. در این میان استان سرسبز مازندران سهم فراوانی در پاسداشت انقلاب و تلاش جهت رسیدن به اهداف بلند انقلاب داشته و در این امر جزء استان‌های پیشتاز بوده است. در این درس شما می‌توانید با برخی از فعالیت‌های صنعتی - عمرانی، علمی، آموزشی و فرهنگی انجام گرفته پس از انقلاب شکوهمند اسلامی در استان آشنا شوید.

صنعت

وجود صنعت در هر منطقه‌ای موجب توسعه اقتصادی آن می‌شود. صنایع دستی استان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی رشد داشته است. علت این امر را چه می‌دانید؟
صنایع کارخانه‌ای استان شامل واحدهای صنعتی در نواحی و شهرک‌های صنعتی و صنایع کوچک است.

شکل ۱-۶ - موقعیت شهرک‌های صنعتی استان مازندران

شکوفایی استان مازندران پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

در استان مازندران به علت اهمیت کشاورزی و نقش زمین در آن چون وجود شهرک‌های صنعتی موجب کاهش زمین‌های کشاورزی می‌شد فعالیت شهرک‌های صنعتی در سال ۱۳۶۹ آغاز شد، در حال حاضر ۳۶ شهرک و ناحیه صنعتی فعال با زمین صنعتی ۱۲۱۰ هکتار وجود دارد که ۱۰۳۲ واحد صنعتی در حال بهره‌برداری، ۶۳ واحد صنعتی در مرحله نصب ماشین‌آلات و ۵۴۴ واحد در حال ساخت و سازند.

شکل ۲-۶- کارخانه نساجی

شکل ۳-۶- شهرک صنعتی

تعداد معادن فعال استان حدود ۱۰۴ مورد است. زغال سنگ، سرب، سنگ آهک، سنگ مرمر، نمک آبی، پوکه معدنی، بوکیت و سیلیس از ذخایر معدنی استان است.

طی سال‌های ۸۸-۱۳۵۶ تعداد معادن فعال با متوسط رشد سالانه ۴/۷ درصد از ۲۴ به ۱۰۴ معدن و میزان استخراج معادن فعال با متوسط رشد سالانه ۳/۶ درصد از ۷۸۶ به ۱۹۱۲ هزار تن افزایش یافته است.

فعالیت

– میزان تولید محصولات کشاورزی استان را در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۸۸ باهم مقایسه کنید. چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ به کمک دبیرتان علت را بیان کنید.

– علت توسعه فعالیت‌های دامی و آبی پروری در استان چیست؟

فعالیت‌های عمرانی و زیر بنایی

فعالیت‌های عمرانی استان را می‌توان در دو بخش شبکه ارتباطی، حمل و نقل و عمران شهری و روستایی مورد بررسی قرار داد:

الف) شبکه ارتباطی و حمل و نقل: امروزه فعالیت‌های بخش‌های حمل و نقل در تمامی عرصه‌های اقتصادی (تولید، توزیع و مصرف) و همچنین حمل و نقل مسافر به چشم می‌خورد. اهمیت شبکه‌های حمل و نقل در توسعه بخش‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و گردشگری به گونه‌ای است که بدون سرمایه‌گذاری‌های زیر بنایی در آن، امکان توسعه بخش‌های دیگر وجود ندارد.

در استان مازندران حمل و نقل کالا و مسافر از چهار طریق هوایی، دریایی، راه آهن و راه آسفالت انجام می‌گیرد.

بیشتر بدانیم

مازندران تنها استانی است که از طریق سه محور هراز، کندوان و سوادکوه با مرکز کشور ارتباط دارد. سه فرودگاه ساری، نوشهر و رامسر، امکان ارتباط هوایی آن را با سایر نقاط برقرار می‌سازند. راه آهن سراسری نیز از این استان عبور می‌کند. علاوه بر آن جاده ساحلی از رامسر تا بابلس به طول ۲۲۰ کیلومتر با فاصله ۳۰ الی ۳۰۰ متر از کنار دریای خزر می‌گذرد.

- اداره کل راه و ترابری استان در زمینه توسعه و تعریض راه‌ها اقدامات مهمی انجام داده است که عبارت‌اند از:
- ۱- توسعه و تعریض راه‌های اصلی به چهار خطه و فرعی‌ها به اصلی و همچنین ایجاد باند سبقت در راه‌های کوهستانی اصلی از جمله محورهای قائمشهر، فیروزکوه و محور هراز
 - ۲- نگهداری راه‌های موجود با بهسازی و روکش آسفالت و همچنین نگهداری از سازه‌های راه و ابنیه فنی (تونل، پل، دیوارهای حائل و ضامن) و ترمیم قسمت‌های آسیب دیده راه‌ها و ابنیه‌ها
 - ۳- ایمن سازی راه‌ها با خط کشی، ایجاد روشنایی و نصب علائم و تجهیزات ایمنی در راه‌ها

شکل ۴-۶- عملیات راه سازی

بیشتر بدانیم

«راه روستایی»:

راه‌ها و مسیرهای ارتباطی روستاها به‌عنوان شریان‌های حیاتی که موجب ارتباط روستاها با شهرها و مراکز عمده اقتصادی، اجتماعی و ... هر کشورند نقش و جایگاه ویژه‌ای در امر توسعه اقتصادی دارند. استان مازندران با توجه به نوع اقلیم و شرایط توپوگرافی و به طبع تنوع فراورده‌های کشاورزی، مسئله راه‌های مناسب روستایی به منظور حمل و نقل هرچه سریع‌تر، آسان‌تر و در عین حال ارزان‌ترین فراورده‌ها به بازار مصرف یکی از اصلی‌ترین موضوعات مورد بررسی اداره کل راه و ترابری است.

با پیروزی انقلاب اسلامی طول راه‌های روستایی استان از حدود ۲۵۰۰ کیلومتر به ۷۷۶۶ کیلومتر رسیده است. اداره کل راه و ترابری استان در زمینه ایجاد یک راه روستایی ایمن و مناسب در استانی چون مازندران (به دلیل تراکم و تعدد روستاها) نیز اقدامات در خور توجهی را انجام داده است تا آنجا که براساس آمار و اطلاعات موجود، قبل از انقلاب اسلامی در استان مازندران ۴۳۰ کیلومتر راه آسفالت‌ه و ۱۹۴۶ کیلومتر راه غیر آسفالت‌ه وجود داشت که پس از گذشت ۳۲ سال به ۳۷۳۴ کیلومتر راه آسفالت‌ه و ۴۰۳۲ کیلومتر راه غیر آسفالت‌ه رسیده است که پیشرفت بسیار چشمگیری را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۶- راه روستایی ورفام

جدول ۱-۶- وضعیت راه‌های استان قبل و بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی (پایان سال ۸۶)

جمع کل راه‌ها به کیلومتر	طول راه غیر آسفالت به کیلومتر	طول راه آسفالت به کیلومتر	
۲۳۷۶	۱۹۴۶	۴۳۰	قبل از انقلاب اسلامی
۷۷۶۶	۴۰۳۲	۳۷۳۴	بعد از انقلاب اسلامی

بیشتر بدانیم

- ب) بخش عمرانی روستایی و شهری : بعد از پیروزی انقلاب اسلامی برای عمران و آبادی روستاها و شهرها اقدامات زیادی انجام شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :
- گاز رسانی به روستاها و شهرهای استان
 - افزایش تعداد روستاهای دارای آب آشامیدنی و برق
 - افزایش مساحت فضای سبز شهری
 - افزایش دفاتر مخابراتی روستایی، شهری و بین شهری
 - مطالعه و اجرای طرح‌های هادی روستایی
 - جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله و گسترش فضای سبز در شهرها و روستاها

شکوفایی استان مازندران پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

شکل ۶-۶- روستای آغوزه - دره گلوگاه

ج) علمی آموزشی - درمانی

- آموزش و پرورش : براساس نتایج سرشماری عمومی سال ۱۳۸۵ میزان باسوادی استان مازندران ۸۵/۰۱ درصد است که در نقاط شهری ۹۰/۰۵ درصد و در نقاط روستایی ۷۹/۳۰ درصد بوده است. در سال‌های اخیر آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی در استان در جهت بهبود کیفیت و کمیت آموزش فعالیت زیادی انجام داده‌اند.

بیشتر بدانیم

جدول ۲-۶- وضعیت آموزش و پرورش استان مازندران در سال‌های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

عنوان	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۷
تعداد مدرسه دوره ابتدایی	۲/۳۱۵	۲/۱۰۶
تعداد کلاس دوره ابتدایی	۸/۴۵۶	۱۰/۱۱۰
تعداد دانش‌آموز دوره ابتدایی	۲۸۹/۸۳۰	۱۹۹/۱۷۱
تعداد مدرسه دوره راهنمایی	۴۳۹	۱/۲۴۹

۵/۵۲۴	۱/۶۵۷	تعداد کلاس دوره راهنمایی
۱۱۹/۹۲۴	۹۰/۹۵۹	تعداد دانش آموز دوره راهنمایی
۱/۴۰۹	—	تعداد مدرسه دوره متوسطه
۸۳/۸۲	—	تعداد کلاس دوره متوسطه
۱۷۴/۰۷۴	—	تعداد دانش آموز دوره متوسطه

— آموزش عالی: در بخش آموزش عالی شاهد تحولات عظیمی در استان هستیم. براساس اطلاعات موجود در سال ۱۳۵۶ در استان ۲/۵۹۹ نفر دانشجو وجود داشت که به ازای هر صد هزار نفر جمعیت ۱۵۸ نفر دانشجو بوده است در حالی که تعداد دانشجویان در سال ۸۸-۱۳۸۷ به ۱۲۰/۳۸۶ نفر رسیده که براساس این شاخص به ازای هر صد هزار نفر ۴/۱۱۹ نفر افزایش یافته است.

— بهداشت و درمان: در سایه تلاش های گسترده بخش بهداشت و درمان، ارتقای سطح سلامت افراد با توجه به افزایش شاخص های توسعه انسانی در چند دهه اخیر چشمگیر بوده است. برای ارتقای شاخص های سلامت تدابیری اندیشیده شده که از جمله آنها اصلاح نظام سلامت در قالب طرح پزشک خانوار، واکسیناسیون اطفال، طرح غربالگری بینایی و... است.

بیشتر بدانیم

جدول ۳-۶ وضعیت بهداشت و درمان استان مازندران در سال های ۱۳۵۶ و ۱۳۸۷

عنوان	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۷
تعداد پزشکان (عمومی و متخصص)	۴۰۶	۲/۰۳۴
خانه بهداشت فعال روستایی	۶۶	۱/۲۳۱
تعداد مؤسسات درمانی فعال (بیمارستان ها و زایشگاه ها)	۲۱	۳۹
تعداد داروخانه ها	۷۹	۳۵۸
تعداد آزمایشگاه ها	۳۷	۲۴۳
تعداد رادیولوژی	۱۵	۱۰۴
تعداد مراکز توانبخشی	۲	۲۵۱

شکوفایی استان مازندران پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

د) فعالیت‌های فرهنگی و هنری – گردشگری

— **فرهنگی و هنری**: وجود فضاهای فرهنگی موجب توسعه و تعمیق هویت و فرهنگ اسلامی می‌شود. در بیشتر شهرستان‌های استان مازندران حداقل یک فضای فرهنگی وجود دارد. کتابخانه‌های عمومی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، موزه‌ها و سینماها و... از جمله فضاهای فرهنگی اند.

فعالیت

در محل زندگی شما کدام فضاهای فرهنگی وجود دارد؟ این فضاها چه تأثیری در زندگی فردی و اجتماعی شما دارد؟

— گردشگری

به نظر شما:

— آیا استان مازندران توانمندی جذب گردشگری را دارد؟

— آیا می‌توانید چند مورد از این توانمندی‌ها را نام ببرید؟

در استان مازندران ۱۵ روستا به‌عنوان روستاهای هدف گردشگری و منطقه نمونه گردشگری تصویب شده است که در توسعه گردشگری استان مؤثر بوده است.

بیشتر بدانیم

جدول ۴-۶- اسامی موزه‌ها و بناهای تاریخی استان

اسامی بناهای تاریخی	اسامی موزه‌ها
مجموعه عباس آباد	موزه تاریخی شهر بابل
مجموعه عمارت کلبادی و حمام وزیری ساری	موزه صنایع دستی و هنرهای سنتی
مجموعه تاریخی فرح آباد ساری	سایت موزه گوهرتپه
خانه نیما (بوش) و کاخ چایخوران	موزه کندلوس
ساختمان تاریخی آلاشت – برج رسکت	موزه قرآن و شهدای آمل
برج لاجیم – قلعه کنگلو	موزه تماشاگاه خزر رامسر
قلعه مارکوه رامسر – هتل قدیم رامسر	

درس پانزدهم چشم انداز آینده استان

از ویژگی‌های توسعه یک کشور تهیه و تنظیم برنامه و وجود برنامه‌ریزی بلندمدت و کلان توسعه است. نخستین گام در برنامه‌ریزی و آینده‌نگری پذیرش یک چشم‌انداز واحد است. این چشم‌انداز تصویری از آینده مطلوب را ترسیم می‌کند که براساس آن می‌توان برنامه‌های بلندمدت و کلان توسعه را تعیین کرد. ترسیم چشم‌انداز آینده این امکان را به برنامه‌ریزان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و زیست محیطی می‌دهد که دورنمای واقعی را به صورت عملی به مرحله اجرا در آورند و از حداقل امکانات، بیشترین استفاده بهینه را انجام دهند و به توسعه پایدار دست یابند.

چشم انداز استان مازندران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

ضرورت تعیین چشم انداز با توجه به توانمندی‌ها و محدودیت‌های استان، داشتن نگاهی آینده‌نگر برای تعالی و پیشرفت توسعه استان امری اجتناب پذیر است. بنابراین بهتر است هرگونه برنامه توسعه که برای چشم‌انداز آینده استان تهیه و تدوین می‌شود علمی و در قالب آمایش سرزمین با توجه به توانمندی‌های استان باشد.

ویژگی‌های دورنمای استان مازندران در افق ۱۴۰۴ عبارت‌اند از:

- ۱- برخورداری از اقتصاد چندبعدی و پایدار، دارای سهم عمده در عرصه کشاورزی و محصولات صنایع تبدیلی و وابسته به کشور و منطقه
- ۲- برخورداری از سطح مناسبی از تولیدات صنعتی و معدنی برای تبادلات داخلی و خارجی با توجه به طبیعت استان
- ۳- بهره‌مندی از اقتصاد دانش محور متکی بر فناوری‌های نوین (نانو، بیوتکنولوژی) که دارای نقش مؤثر در تقسیم کار ملی دارد.
- ۴- برخورداری از طبیعت جذاب، محیطی پاک و عاری از آلودگی و چشم‌اندازهای زیبا و پذیرای گردشگران خارجی و داخلی مبتنی بر ارزش‌های معنوی و اسلامی
- ۵- برخورداری از شبکه‌های حمل و نقل و ارتباطی
- ۶- بهره‌مندی از نیروی انسانی کارآمد و متخصص در عرصه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

بیشتر بدانیم

چشم انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) کشاورزی استان مازندران

* مهار آب‌های سطحی و تداوم عملیات آبخیزداری

* توسعه و تجهیز و مکانیزاسیون کشاورزی

- * زهکشی سراسری اراضی کشاورزی شمال
- * تسریع در احداث عملیات زیربنایی دهکده گل و گیاه چپکرو و پایانه‌های گل در استان
- * تسریع در یکپارچه سازی، تجهیز و نوسازی اراضی استان و فراهم آوردن تمهیدات لازم جهت کشت مجدد
- * مطالعه و امکان‌سنجی ایجاد بازار بورس محصولات کشاورزی
- * توسعه آموزش و ترویج به منظور ارتقای بهره‌وری عوامل تولید
- * چشم‌انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) صنعت و معدن استان مازندران
- * زمینه‌سازی جهت توسعه کارخانه‌های فرآورده مواد معدنی و فلزی در نواحی کوهستانی استان
- * امکان‌سنجی طرح‌های صنایع نوین در استان
- * استقرار واحدهای صنعتی به گونه‌ای که محدودیت‌های احداث آن رفع شود.
- * چشم‌انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) میراث فرهنگی و گردشگری استان مازندران
- * زمینه‌سازی برای ایجاد مجموعه‌های تفریحی، گردشگری منطقه‌ای و ایجاد پارک دریایی در قالب طرح جامع گردشگری استان
- * مطالعه و اجرای موزه در مرکز استان
- * زمینه‌سازی جهت ثبت آثار مهم تاریخی و فرهنگ معنوی در یونسکو
- * چشم‌انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) راه و ترابری استان مازندران
- * تسریع در احداث آزاد راه تهران - شمال
- * ارتقای مشخصات فنی بهسازی و مرمت راه‌های فیروزکوه، هراز و کندوان
- * مطالعه و اجرای اتصال راه آهن تهران - دامغان به امیرآباد بهشهر
- * تسریع در تکمیل عملیات اجرایی بندر امیرآباد - نوشهر - فریدونکنار
- * تسریع در مطالعه و تکمیل کمربندی‌های شهرهای استان
- * ایجاد ایستگاه‌های تجسس و نجات دریایی در امتداد سواحل استان
- * توسعه‌های ضروری و تجهیز امکانات مناسب فرودگاه دشت ناز ساری و احداث راه دسترسی جوادالائمه (ع)
- * چشم‌انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) نیرو و استان مازندران
- * تسریع در اتمام مطالعه و اجرای نتایج طرح انتقال آب از غرب به شرق استان
- * تأمین و ارتقای کیفیت آب آشامیدنی در مراکز شهری و روستایی استان
- * تهیه طرح جامع سیل و ساماندهی رودخانه‌های استان و اجرای پروژه‌های ساماندهی رودخانه‌ها
- * تسریع در اجرا و بهره‌برداری از طرح‌های جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب شهرهای ساری، جویبار، بابل، بابلسر، نوشهر و چالوس

- * تأمین روشنایی محورهای اصلی ارتباطی استان
- * چشم انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی استان مازندران
- * تسریع در احداث بیمارستان‌های نیمه تمام در استان
- * احداث و راه اندازی مرکز تخصصی مشاوره ژنتیک، آزمایشگاه PND پیشگیری و درمان بیماری تالاسمی قبل از تولد در مرکز استان
- * چشم انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) ارتباطات و فناوری اطلاعات استان مازندران
- * تدوین طرح جامع فناوری اطلاعات استان
- * راه اندازی پورتال الکترونیکی استان با اهداف ارائه خدمات الکترونیکی
- * تقویت زیر ساخت‌ها و تجهیزات ارتباطات و فناوری اطلاعات با توجه به توریستی بودن استان
- * ایجاد مراکز رشد تجاری، ایجاد و توسعه مراکز کار آفرینی و نوآوری و راه اندازی پارک فناوری استان
- * چشم انداز بیست ساله (افق ۱۴۰۴) فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مازندران
- * مطالعه و اجرای کتابخانه مرکزی در مرکز استان
- * زمینه سازی جهت احداث بازارچه فرهنگ و هنر در مرکز استان
- * مطالعه و اجرای موزه هنرهای معاصر در مرکز استان
- * زمینه سازی جهت احداث و ساماندهی فضاهای فرهنگی از جمله سالن‌ها و سینماها

فعالیت

- ۱- برای توسعه کشاورزی در استان با توجه به چشم انداز بیست ساله چه اقداماتی به جز موارد ذکر شده می توان انجام داد؟
- ۲- با توجه به افق ۱۴۰۴ استان در جدول زیر یک مورد از چشم انداز بیست ساله را بنویسید.

چشم انداز بیست ساله راه و ترابری	چشم انداز بیست ساله کشاورزی	چشم انداز بیست ساله نیرو

- ۳- به نظر شما با توجه به چشم انداز بیست ساله ۱۴۰۴ استان وظایف ما در ارتباط با زادگاه مان چیست؟
- ۴- در یک بند وضعیت استان مازندران را در سال ۱۴۰۴ هجری شمسی توصیف کنید.

منابع و مأخذ

- ابن اسفندیار کاتب، بهاء‌الدین محمد بن حسن، ۱۳۶۶، تاریخ طبرستان، به تصحیح عباس اقبال، پدیده خاور، تهران
- اسفندیاری، علی (نیما یوشیج)، ۱۳۸۹، به کوشش سیروس طاهباز، مجموعه کامل اشعار، نگاه، تهران
- اسلامی، حسین، ۱۳۷۲، تاریخ دوهزار ساله ساری، دانشگاه آزاد اسلامی قائم شهر، قائم شهر
- اسلامی، حسین، ۱۳۷۳، جغرافیای تاریخی ساری
- اسلامی، حسین، ۱۳۸۳، ساری در نهضت مشروطه، شلفین، ساری
- اعتمادالسلطنه، محمدحسن خان، ۱۳۷۳، التدوین فی احوال جبال شروین، به تصحیح و پژوهش مصطفی احمدزاده، فکر روز، تهران
- افشارسیستانی، ایرج، ۱۳۸۱، دریای خزر، وزارت امور خارجه، تهران
- انصاری، مهدی، ۱۳۷۸، شیخ فضل الله نوری و مشروطیت، امیرکبیر، تهران
- اولیاء الله آملی، محمد بن حسن، ۱۳۱۳، تاریخ رویان، به تصحیح عباس خلیلی، کتابخانه اقبال، تهران
- باقرزاده، عبدالرحمن، ۱۳۷۷، آشنایی با فرزندگان بابل، مبعث، تهران
- باقری حمیدآبادی، ۱۳۸۵، اهل خمول، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس مازندران، ساری
- برزگر، اردشیر، ۱۳۸۸، تاریخ طبرستان، به تصحیح و پژوهش محمد شکری فومشی، رسانش، تهران
- بنافتی، سید حسین، ۱۳۸۴، جنبش میرعماد در مازندران، تصحیح و تحشیه فریده یوسفی، شلفین، ساری
- بینایی، قوام‌الدین، ۱۳۸۵، افسانه‌های مردم نور و رویان مازندران، رسانش، تهران
- بینایی، اباصلت، ۱۳۸۲، ایزده (ایزدشهر)، به کوشش قوام‌الدین بینایی، شلفین، ساری
- خدادادی، بنیامین، ۱۳۸۸، مجموعه تصاویر جغرافیایی استان مازندران، سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مازندران
- ترزبان، صادق و هادیان، سیدعلی اصغر و فرزاد، محمدرضا، ۱۳۸۹، جغرافیای استان مازندران، وزارت آموزش و پرورش
- هادیان، سیدعلی اصغر، ۱۳۸۵، جغرافیای ایرانگردی، جزوه دانشگاهی دانشگاه علمی و کاربردی فرهنگ و هنر شماره یک ساری
- ترکمان، محمد، ۱۳۷۸، اسناد امیر موید سوادکوهی، نی، تهران
- ترکمنی آذر، پروین و پرگاری، صالح، ۱۳۷۸، تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران در دوره صفاریان و علویان، سمت

جهانگیری، علی اصغر، ۱۳۷۵، کندلوس، انتشارات موسسه فرهنگی جهانگیری، تهران
حجازی، کناری، سید حسن، ۱۳۷۲، یادگارهای دینی و تاریخی باستانی مازندران، انجمن خدمات فرهنگی
ایرانیان خارج از کشور، تهران

حکیمیان، ابوالفتح، علویان طبرستان، ۱۳۴۸، دانشگاه تهران، تهران
خدادادی، بنیامین، ۱۳۸۸، مجموعه تصاویر جغرافیایی استان مازندران، سازمان میراث فرهنگی
دادفر، هیلدا وشهام، افشین، ۱۳۸۹، جغرافیای ایرانگردی، نشر طراوت، تهران
درگاهی، زین العابدین، ۸۶-۱۳۸۰، مجموعه مقالات در گستره مازندران، پنج دفتر، نشر رسانش، تهران
درگاهی، زین العابدین، ۱۳۷۹، علوی سرایان مازندران، رسانش، تهران
درگاهی، زین العابدین، ۱۳۸۴، مازندران در سفرنامه ها، رسانش، تهران
درگاهی، زین العابدین، ۱۳۷۹، منظومه هژبر سلطان، نشر رسانش، تهران
درویشی، ابراهیم، ۱۳۸۹، ریشه های قومی قبایل سواد کوه، شلفین، ساری
ذکریایی، حسین، ۱۳۸۲، پایه پای ستاره نگاهی به زندگی حاج حسین جان بصیر، مرکز اسناد انقلاب اسلامی،

تهران

رایینو، یاسنت لوتی، ۱۳۶۵، مازندران و استرآباد، ترجمه غلامعلی وحید مازندرانی، علمی و فرهنگی، تهران
رنجبریان، بهرام و زاهدی، محمد، ۱۳۸۸، شناخت گردشگری، ناشر چهار باغ اصفهان
روح الامینی، محمود، ۱۳۸۴، زمینه فرهنگی شناسی، انتشارات عطار، تهران
روحانی، سیدکاظم، ۱۳۷۰، تحلیلی بر نهضت های سیاسی - دینی ایران، کیهان، تهران
رئییسی آتنی، گلبرار، ۱۳۸۴، دانشمندان مازندران، ترنم بهار، ساری
رئییسی، گلبرار، ۱۳۷۷، فرزندان مازندران، جلد اول، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مازندران
زنده دل، حسن و دستیاران، ۱۳۷۹، استان مازندران، ایرانگردان، تهران
ستوده، منوچهر، ۱۳۷۴، از آستارا تا استرآباد، آگاه، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، تهران
سمامی حائری، محمد، ۱۳۷۲، بزرگان تنکابن، کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، قم
سورتیجی، سامان، ۱۳۸۱، قلاع باستانی مازندران، پژوهشگاه میراث فرهنگی کشور، تهران
شاه محمدی، حجت و معصومی، سید امیر، ۱۳۷۸، سیمرخ، نشر هفت، تهران
شایان، عباس، ۱۳۶۴، مازندران، انتشارات علمی، تهران چاپ دوم
شجاع شفیعی، محمد مهدی، ۱۳۷۷، تاریخ هزار ساله اسلام در نواحی شمالی ایران، اشاره، تهران
شهابی، علی اکبر، ۱۳۶۳، احوال و آثار محمد بن جریر طبری، نشر اساطیر، تهران
صمدی، حسین، ۱۳۷۲، در قلمرو مازندران، مجموعه مقالات، فرهنگ سرای مازندران، ساری
طاهری شهاب، سید محمد، ۱۳۸۱، تاریخ ادبیات مازندران، پژوهش و تصحیح زین العابدین درگاهی، نشر

رسانش، تهران

طبری، عمادالدین حسن، ۱۳۷۶، تحفة الابرار فی مناقب الائمة الاطهار (ع)، به تصحیح و تحقیق سید مهدی جهرمی، دفتر نشر میراث مکتوب، تهران

عسگری، علی بابا، ۱۳۵۰، بهشهر (اشرف البلاد)، اداره فرهنگ و هنر، تهران

عطوفت شمسی، مسعود، ۱۳۸۳، ازسخت سر تا رامسر در گذر زمان، بدرقه جاویدان، تهران

علامه، صمصام الدین، ۱۳۷۷، تاریخ جامع تنکابن، تنکابن، تنکابن

عمادی، اسدالله، ۱۳۸۲، افسانه های مردم مازندران، شلفین، ساری

عمادی، اسدالله، ۱۳۷۲، بازخوانی تاریخ مازندران، فرهنگ خانه مازندران، ساری

عنایتی، علی اکبر، ۱۳۸۹، مازندران در عصر وحشت، شلفین، ساری

فرهادی، مرتضی، ۱۳۷۳، فرهنگ یادگیری در ایران، جلد اول، مرکز نشر دانشگاهی، تهران

قادری، اسماعیل، جغرافیای جهانگردی، جزوه درسی دانشگاه تهران

قربانی، ابوالقاسم، ۱۳۶۵، زندگی نامه ریاضی دانان دوره اسلامی، مرکز نشر دانشگاهی، تهران

کردی، علی، ۱۳۸۶، اسناد اتحادیه کمونیست های ایران در واقعه آمل، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران

کریمان، حسین، ۱۳۷۵، پژوهشی در شاهنامه، به کوشش علی میرانصاری، سازمان اسناد ملی ایران، تهران

کوئن، بروس، ۱۳۷۲، درآمدی بر جامعه شناسی، ترجمه محسن ثلاثی، نشر فرهنگ معاصر، تهران

کیا، صادق، ۱۳۵۳، شاهنامه و مازندران، اندیشه نیک، تهران

گیلانی، ملاشیرعلی، ۱۳۵۳، تاریخ مازندران، تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده، بنیاد فرهنگ ایران

لاریجانی، صادق، ۱۳۷۷، آموزگار جاوید، مرصاد، قم

متاجی کجوری، صاحبه، ۱۳۸۵، کتاب شناسی مازندران، آرون، تهران

مجد، مصطفی، ۱۳۸۰، مرعشیان در تاریخ ایران، نشر رسانش، تهران

مجد، مصطفی، ۱۳۸۶، ظهور و سقوط علویان طبرستان، رسانش، تهران

مرعشی، سید ظهیرالدین، ۱۳۶۳، تاریخ طبرستان و رویان و مازندران، به اهتمام برنهارد دارن، گستره، تهران

معصومی، علی، ۱۳۸۵، فرهنگنامه چهره های برتر علمی و فنی تاریخ ایران، آستان قدس رضوی، مشهد

ملک شه میرزادی، ۱۳۷۸، صادق، ایران در پیش از تاریخ، معاونت پژوهش سازمان میراث فرهنگی کشور

تهران

مهبجوری، اسمعیل، ۱۳۸۱، تاریخ مازندران، جلد اول، توس، تهران

مهبجوری، اسماعیل، ۱۳۴۵، تاریخ مازندران، جلد دوم، چاپ اثر، ساری، چاپ اول

نصرالله زاده زواردهی، عباس، ۱۳۸۷، تربیت در مثل های مازندرانی، بابل

وفایی، شهربانو، ۱۳۸۱، سیمای میراث فرهنگی مازندران، اداره کل میراث فرهنگی، ساری

هومند، نصرالله، ۱۳۷۵، گاهشماری باستانی مردمان مازندران و گیلان، نشر مؤلف، تهران
یزدان پناه لموکی، طیار، ۱۳۸۳، تاریخ مازندران باستان، چشمه، تهران
یوسفی، فریده، ۱۳۸۰، فرهنگ و آداب و رسوم سوادکوه، چاپ نیما، بابلسر

مجموعه‌ها و نشریات :

- ۱۳۸۳، معاونت اقتصادی و برنامه‌ریزی استانداری مازندران، ربع قرن سازندگی در مازندران ۸۱ – ۵۷
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مازندران، چشم‌انداز استان مازندران در افق ۱۴۰۴ ه.ش و سند ملی توسعه استان در برنامه چهارم توسعه کشور
- معاونت برنامه‌ریزی استانداری مازندران، سالنامه آماری مازندران ۱۳۸۷، آبان ۱۳۸۸
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مازندران، سیمای استان مازندران، ۱۳۸۵
- بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس مازندران، ارونند خاطرات، رسانش، تهران، ۱۳۸۳
- دانشگاه مازندران، چکیده مقالات همایش بین‌المللی دریای خزر، شلفین، ساری، ۱۳۸۲
- دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه مازندران، چکیده مقاله‌های نخستین همایش نیمایشناسی، شلفین، ساری، ۱۳۸۱
- مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، شهید حجت الاسلام سید عبدالکریم هاشمی نژاد، تهران، ۱۳۷۷
- اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مازندران، تا صبح دمان (همایش ملی و علمی و پژوهشی نیما یوشیج)، شلفین، ساری، ۱۳۸۹
- دبیرخانه شورای پژوهشی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مازندران، مجموعه مقالات فرهنگ مازندران، رسانش، تهران، ۱۳۸۱
- دانشگاه امام حسین (ع)، مجموعه مقالات سمینار حماسه اسلامی مردم آمل، دانشگاه امام حسین (ع)، قم، ۱۳۷۴
- درگاهی، زین العابدین، پاییز ۱۳۸۳، «امیر مویبد سوادکوهی آزادیخواه یا حامی استبداد»، گیلان ما، سال چهارم، شماره پیاپی ۱۶
- رضایی، احمد، «پراکندگی اقوام در مازندران و گلستان»، فصلنامه مطالعات ملی، سال سوم، شماره ۹
- فرهادی، مرتضی، ۱۳۸۷، گونه‌شناسی «یادگیری‌ها و تعاونی‌ها در ایران»، مجله پژوهش نامه علوم انسانی، شماره ۲، دانشگاه مازندران

تقدیر و تشکر

با سپاس فراوان از همهٔ علاقه‌مندان به سرفرازی مازندران که راهنما و یاریگر گروه مؤلفان بوده‌اند و با تشکر بسیار از ادارات کل، سازمان‌ها و نهادهای استان مازندران که نامشان در زیر می‌آید :

- ۱- اداره کل آموزش و پرورش استان
- ۲- گروه تکنولوژی و گروه‌های آموزشی متوسطه
- ۳- استانداری محترم استان
- ۴- بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
- ۵- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- ۶- جهاد کشاورزی
- ۷- اداره کل راه و ترابری
- ۸- شرکت شهرک‌های صنعتی
- ۹- شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش به ویژه برادر دکتر علی رضوانی پاجی
- ۱۰- سازمان صنایع و معادن
- ۱۱- اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۲- سازمان جنگل‌ها و مراتع
- ۱۳- سازمان محیط زیست
- ۱۴- سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
- ۱۵- سازمان فضایی ایران
- ۱۶- نیروگاه شهید سلیمی نکا

